

Kuntaministeri Tapani Tölli kuntataloudesta:

Veropohjaa laajennettava

Kuntatalous on oletettua heikommassa tilassa. Hallinto- ja kuntaministeri Tapani Tölli (kesk.) toivoo kuntien pureutuvan keinoihin, joilla menokasvu taitetaan alle neljän prosentin. Ministeri haluaa kohentaa kuntataloutta muun muassa osuudella pääomatuloverosta.

TEKSTI: Eeva-Liisa Hynynen KUVAT: iStockphoto, Lehtikuva Oy/Valtioneuvoston kanslia

Vaikka vuoden 2009 kuntien tilinpäätökset kertovat kuntatalouden olevan 5,7 miljardia euroa ylijäämäinen, ministeri **Tapani Tölli** on ehtinyt vahvistaa kuntatalouden alijäämäiseksi. Tämä johtuu 1998 muuttuneista kirjanpidon poistokäytännöistä.

Töllin mukaan peruspalvelubudjetin tunnusluvut ovat viestineet kuntien tulorahoituspohjan notkahtamisesta ja kuntien nopeasta velkaantumisesta. Silti ministeri painottaa, että kunnilla ei ole syytä paniikkijarrutuksiin: talouden tasapainottamistoimien suunta on oikea. Toimia on vain jatkettava.

– Kunnissa onnistuttiin vuonna 2009 puolittamaan toimintameinojen kasvu, ja tästä annan kuntapäätäjille täyden tunnustuksen.

Tölli arvioi, että hallituksen kehysriihessään sopima tukipaketti on ollut kunnille erinomainen apu yli taantumun.

– Tässä paketissa Kela-maksun poisto sekä kiinteistöveron ala- ja ylärajojen nostot ovat pysyviä muutoksia. Yhteisöveron kunnille menevän jako-osuuden korotus kymmenellä prosenttiyksiköllä on voimassa vielä ensi vuoden.

Tölli tähdentää, että kuntien pitää onnistua nyt painamaan menokasvu pysyvästi alle neljän prosenttiyksikön.

Vahingollisinta kunnille olisi hallituskausittain poukkoileva kuntapolitiikka.

– On tehtävä määrätietoista työtä palvelutuotannon uudistamiseksi. Erityisesti odotan toimenpiteitä suurimmilta kaupungeilta, jotka näyttävät suunnan kuntataloudelle.

Ministeri muistuttaa, että yksi prosenttiyksikkö kuntien menopuolella tarkoittaa noin 350 miljoonaa euroa.

– Vastaavasti yksi prosenttiyksikkö kuntien verotuloissa on vain noin 175 miljoonaa euroa. Mikäli menokasvu ryöstäytyy tulokasvua suuremmaksi, mikään lisäraha ei riitä.

PUITELAIN JÄLKEISET LINJAUKSET EDESSÄ

Ministeri Tölli ennakoii, että huhtikuun 2011 eduskuntavaaleissa ja sen jälkeisissä hallitusneuvotteluissa kuntapolitiikka on yksi keskeisistä kysymyksistä.

– Isoja kysymyksiä ovat, kuinka Paras-hanketta jatketaan puitelain päätyttyä: annetaanko valtioneuvostolle toimivalta kuntien pakkoliitoksiin ja kuinka kuntien rahoitusjärjestelmää uudistetaan? Tässä puolueiden välillä on suuria eroja. Tiedän myös, että peruspalveluministeriöllä on omia suunnitelmia kuntien varalle.

Tölli liputtaa Paras-hankkeen nykyisten linjausten puolesta.

– Vahingollisinta kunnille olisi hallituskausittain poukkoileva kuntapolitiikka. Kunnat tarvitsevat työrauhan.

Ministeri painottaa, että valtion tulee pidättäytyä uusista veloitteista kunnille.

– Enkä näkisi huonona, että jo olemassa oleviakin veloitteita tarkasteltaisiin kriittisesti. Se edellyttää tulevalta hallitukselta poliittista rohkeutta. En tarkoita nyt hyvinvointipalvelujen alas-

ajoa vaan sitä, että kuntia ei pidä jättää yksin ratkomaan ongelmia.

Tölli esittää kuntien verotulopohjan laajentamista muun muassa jäteverolla tai osuudella pääomatuloverosta. Hän katsoo, että jo periaatteessa kunnan jokaisen asukkaan tulisi osallistua kotikuntansa palveluiden rahoittamiseen.

– Myös heidän, jotka saavat tuloensa pääomatuloina.

Ministeri pahoittelee, että keskustelu kuntataloudesta näyttää kiertyvän huutokaupaksi kuntien lukumäärästä.

– Vaikka 200 pienintä kuntaa asukkaineen häviäisi kuntakartalta, se on vasta noin 13 prosenttia kuntatalouden kokonaismenoista. Ei ole tarkoituksenmukaista keskittyä vain tähän kuntajoukkoon, kun valtaosa menosta syntyy kahdessakymmenessä suurimmassa kunnassa.

LAKEJA KUNTIEN TUEKSI

Syksyn kuluessa eduskunnalle on tulossa uusia lakiesityksiä, jotka tukevat kuntien uudistamistyötä.

– Olen antamassa puitelain muuttamiseksi lakiesityksen, jossa kunnat velvoitetaan perusterveydenhuollossa väestöpohjaltaan riittävän laajaan yhteistoiminta-alueeseen vuoden 2013 alusta, sekä sosiaalihuollon palvelut päivähoidon lukuun ottamatta eheytetään yhteistoiminta-alueilla vuoden 2015 alusta, Tölli selvittää.

Valmisteilla on myös kauan odotettu laki julkisen hallinnon tietojärjestelmien yhteensovittamiseksi. Lisäksi on annettu lakiesitys puitelaissa mainittujen kaupunkiseutujen selvityshenkilömenettelystä maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua varten. Helsingin seudun metropolihallintoa koskeva selonteko tulee marraskuussa eduskunnan käsittelyyn. Myös kuntien ”perustuslaki” eli kuntalaki uudistuu. ■

Henkilöstömenot talousjohtajien säästölistan kärjessä

Mistä kunnat säästivät vuonna 2009? Millaisin keinoin taloutta on tasapainotettu? Tätä Kaks kysyi kuntien talousjohtajilta. Vastaukset viestivät kuntien kohdentavan säästönsä suurimpiin menoihin: henkilöstömenoihin, hankintoihin ja investointeihin, hoitotyöhön sekä opetuspuolelle.

Henkilöstösäästöihin on turvautunut 58 prosenttia vastanneista. Kuvaavaa on, että kuntien menoista yli puolet on henkilöstömenoja. Kyseeseen ovat tulleet vapaaehtoiset henkilöstösäästöt kuten lomarahojen vaihto vapaaksi, mutta myös sijaisten ja määräaikaisen henkilöstön karsiminen.

Hankinnoista ja investoinneista kertoo säästäneensä 29 prosenttia vastanneista kunnista, kiinteistöistä 15 prosent-

tia. Talouden tasapainottamishjelmiin turvautui 29 prosenttia vastanneista.

Tuloja kunnan kassaan on kerätty erityisesti kiinteistövero- ja vesimaksuja korottamalla.

Vuosien 2011–2013 säästösuunnitelmia kysyttäessä talousjohtajat halusivat oikeista kunnan perustoiminnan rakenteita. Säästölistalta löytyy vapautuvien virkojen täyttämättä jättämissä, henkilöstön käytön järjkeräistämistä, palveluiden keskittämistä harvempiin toimipisteisiin, laitoshoidon vähentämistä ja avohoidon lisäämistä. Ehdolla on myös investointien karsinta ja omaisuuden myynti.

Lue lisää: www.kaks.fi